

Vergaderjaar 2012–2013

33 433

EU-voorstel: Verordening financiële aansprakelijkheid bij investeringsgeschillen van investeerders uit derde landen COM(2012)335¹

D

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 8 juli 2013

De leden van de vaste commissies voor Veiligheid en Justitie² en voor Economische Zaken³ hebben kennisgenomen van het antwoord van de vice-voorzitter van de Europese Commissie d.d. 24 april 2013 op de vragen die deze leden aan de Europese Commissie hadden gesteld op 5 oktober 2012.⁴

Naar aanleiding hiervan hebben zij de minister van Economische Zaken op 4 juni 2013 een aantal vragen gesteld.

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft op 8 juli 2013 gereageerd.

De commissies brengen bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier voor dit verslag,
K. van Dooren

¹ Zie E120022 op www.europapoort.nl

² Samenstelling Veiligheid en Justitie:

Holdijk (SGP), Broekers-Knol (VVD) (*voorzitter*), Kneppers-Heijnert (VVD), Kox (SP), Engels (D66), Franken (CDA), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Ruers (SP), Van Bijsterveld (CDA) (*vice-voorzitter*), Duthler (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Quik-Schuijt (SP), Strik (GL), K.G. de Vries (PvdA), Knip (VVD), Hoekstra (CDA), Lokin-Sassen (CDA), Scholten (D66), De Boer (GL), De Lange (OSF), Ter Horst (PvdA), Beuving (PvdA), Koole (PvdA), Schrijver (PvdA), Reynaers (PVV), Popken (PVV), Frijters-Klijnen (PVV), Swagerman (VVD)

³ Samenstelling Economische Zaken:

Holdijk (SGP), Kneppers-Heijnert (VVD) (*voorzitter*), Terpstra (CDA), Sylvester (PvdA), Essers (CDA) Thissen (GL), Witteveen (PvdA), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Reuten (SP), Schaap (VVD), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Van Boxtel (D66), Backer (D66), Vos (GL), De Lange (OSF), Schrijver (PvdA), Postema (PvdA), Vlietstra (PvdA) (*vice-voorzitter*), Van Strien (PVV), Faber-van de Klashorst (PVV), Ester (CU), Bröcker (VVD), Beckers (VVD), Van Beek (PVV), Gerkens (SP)

⁴ *Kamerstukken I* 2012/13, 33 433, respectievelijk letters C en A.

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Den Haag, 4 juni 2013

De leden van de vaste commissies voor Veiligheid en Justitie en voor Economische Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van het antwoord van de vice-voorzitter van de Europese Commissie d.d. 24 april 2013 op de vragen die deze leden aan de Europese Commissie hadden gesteld op 5 oktober 2012.⁵ In de antwoorden van de Europese Commissie zien zij aanleiding enkele nadere vragen aan de regering te stellen. Alhoewel de beweegreden tot het stellen van de vragen aan de Commissie het specifieke onderwerp betrof van een Verordening inzake financiële aansprakelijkheid bij investeringsgeschillen van investeerders uit derde landen, gaat het hier in feite ook om het meer algemene en voor Nederland zeer belangrijke onderwerp van het beleid inzake buitenlandse investeringen – in het bijzonder dat betreffende bilaterale investeringsovereenkomsten. Deze leden vragen de regering of zij de inschatting van de Europese Commissie deelt dat er een kader tot stand is gebracht om «een vlotte overgang van bilaterale verdragen van de lidstaten naar EU-overeenkomsten te waarborgen»? Zij merken op dat er weinig of geen meningsverschil zal kunnen bestaan over de rechtsgrondslag van artikel 207, lid 1 als rechtsgrondslag voor een gemeenschappelijk beleid inzake buitenlandse directe investeringen als onderdeel van de gemeenschappelijke handelspolitiek – een terrein waar de EU exclusief bevoegd is. Blijkens de antwoorden is de Commissie van mening dat de EU ook exclusieve bevoegdheid heeft ten aanzien van indirecte buitenlandse investeringen, ook wel portfolio-investeringen genaamd. De Commissie voert als rechtsgrondslag voor deze exclusieve bevoegdheid het algemene artikel 63 VWEU aan, terwijl in de vragen van de leden van de Eerste Kamer aan de Europese Commissie artikel 64, lid 2 VWEU genoemd wordt, dat in een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten voorziet. De leden van de commissies zouden graag een reactie van de regering op deze opvatting van de Europese Commissie vernemen, mede in het licht van de kritische beoordeling van het EU-voorstel voor deze verordening in het BNC-fiche d.d. 31 augustus 2012.

Deze leden hebben voorts nog enkele vragen naar aanleiding van de uitkomst van de parlementaire behandeling van het voorstel in het Europees Parlement (EP).⁶ Ten behoeve van deze behandeling heeft de commissie internationale handel (INTA) van het EP een onderzoek gelast door externe deskundigen (Tietje e.a.)⁷. Deelt de regering de conclusies van dit onderzoeksrapport? Hoe beoordeelt de regering de reactie van dr. Jan Kleinheisterkamp⁸ op deze studie van professor Tietje? Bij de behandeling afgelopen maart heeft het EP het voorstel op enkele punten wezenlijk geamendeerd. Hoe beoordeelt de regering amendement nummer drie, dat ISDS per investeringsovereenkomst afhankelijk maakt van een welbewuste en geïnformeerde keuze, die bij elke overeenkomst een afzonderlijk politieke en economische rechtvaardiging behoeft? Hoe beoordeelt de regering amendementen vier en vijf, die de bescherming

⁵ *Kamerstukken I* 2012/13, 33.433, respectievelijk letters C en A.

⁶ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2013-0124&language=EN>>.

⁷ Dr. Christian Tietje e.a., *Responsibility in investor-state arbitration in the EU*, policy department DG external policies, European Parliament, 2012.

⁸ Dr. Jan Kleinheisterkamp, *Managing financial responsibility for investor claims under EU investment agreements: Comments on the Commission proposal for a Regulation – COM(2012) 335 final and Professor Tietje's study on the draft Regulation*, <<http://ssrn.com/abstract=2222580>>, december 2012.

van buitenlandse investeerders afbakenen en begrenzen tot het niveau van Uniewetgeving en nationale wetgeving?

De leden van de commissies voor Veiligheid en Justitie en voor Economische Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken.

Namens de commissies,

Voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
A. Broekers-Knol

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
E.M. Kneppers-Heijnert

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2013

Met belangstelling heb ik van de vragen, die u in uw brief (kenmerk 151344.03U) van 4 juni jl. aan Minister Kamp heeft gesteld m.b.t. het voorstel voor een Europese verordening voor de financiële aansprakelijkheid in investeringsgeschillen (COM(2012)335), kennis genomen. Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen die door de leden van de Eerste Kamer werden gesteld.

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
L. Ploumen

Antwoorden van Lilianne Ploumen, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking n.a.v. reactie Europese Commissie op vragen van leden van de Eerste Kamer op COM(2012)335

Vraag

Wat is de juiste rechtsgrondslag van de verordening financiële aansprakelijkheid in investeringsgeschillen?

Antwoord

De juiste rechtsgrondslag van de voorgestelde verordening voor de financiële aansprakelijkheid in investeringsgeschillen is onderwerp van discussie en er bestaan verschillende opvattingen over. De Europese Commissie is van mening dat de exclusieve competentie van de Unie op het gebied van directe buitenlandse investeringen alle aspecten dekt die de voorgestelde verordening regelt. Ook stelt de Europese Commissie dat de Unie een exclusieve competentie voor indirecte buitenlandse investeringen op basis van artikel 63 VWEU heeft.

Het standpunt van het Nederlands kabinet op dit punt is uitvoerig in het bijhorende BNC-fiche uiteengezet (zie BNC-fiche «Verordening financiële aansprakelijkheid bij investeringsgeschillen van investeerders uit derde landen» COM(2012)335) (Eerste Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 22 112). In de eerste plaats vallen volgens het Nederlands kabinet niet alle aspecten van investeringsbescherming binnen de exclusieve bevoegdheid van de Unie ingevolge artikel 207, tweede lid, VWEU (zie ook BNC-fiche «Verordening tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen» COM(2010)344). Verschillende aspecten rondom eigendom, onteigening, nadeelcompensatie, geschillenbeslechting en internationale vertegenwoordiging en aansprakelijkheid behoren nog steeds tot de bevoegdheden van lidstaten.

In de tweede plaats betreft het voorstel voor de verordening niet uitsluitend aspecten op het gebied van buitenlandse directe investeringen, maar ook op het gebied van portfolio-investeringen. In tegenstelling tot artikel 207 VWEU zijn de bevoegdheden m.b.t. portfolio-investeringen (artikel 64 lid 2 VWEU) in principe gedeeld (interne markt, artikel 4, lid 2, onder a VWEU). Derhalve is het noodzakelijk om ook artikel 64 lid 2 VWEU (vrij verkeer van kapitaal) als rechtsbasis op te nemen. Dit standpunt wordt door een groot aantal lidstaten (waaronder DUI, VK, FRA, SPA, FIN, HONG) en de juridische dienst van de Raad gedeeld.

Vraag

Deelt u de mening van Prof. Tietje en/of dr. Kleinheisterkamp?

Antwoord

Het Nederlands kabinet heeft kennis genomen van het rapport van Prof. Tietje en de reactie hierop van dr. Kleinheisterkamp. Niet alleen t.a.v. de rechtsgrondslag maar ook t.a.v. de materiële aspecten van de voorgestelde verordening zijn de meningen verdeeld. De standpunten van Prof. Tietje komen globaal overeen met de positie van het Nederlands kabinet zoals in het eerdergenoemde BNC-fiche uiteengezet. Dr. Kleinheisterkamp daarentegen verkondigt tegenovergestelde standpunten.

Vraag

Wat is uw commentaar op het INTA-rapport?

Antwoord

Het is in dit stadium voor het Nederlands kabinet niet opportuun om nader op de voorgestelde amendementen van het comité voor internationale handel (INTA-comité) van het EP in te gaan. De Raad, waarin alle lidstaten vertegenwoordigd zijn, is op dit moment bezig om zijn eerste standpunt te bepalen. Deze discussie is nu nog volop gaande. Nadat de Raad zijn standpunt bepaald heeft, begint de informele «triloog» tussen het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Raad om tot een compromis te komen. Het ingaan van het Nederlands kabinet op de voorgestelde amendementen van het INTA-comité kan de onderhandelingspositie van de Raad ondermijnen en hierdoor de «triloog» verstoren. Derhalve is een inhoudelijke reactie op dit moment niet gepast. De positie van het Nederlands kabinet is in het eerdergenoemde BNC-fiche uiteengezet en er is tot nu toe geen aanleiding geweest om de Nederlandse positie te wijzigen.

Vraag

Is ISDS onderdeel van een investeringsakkoord?

Antwoord

Het Nederlands kabinet is van mening dat bij een ambitieus vrijhandelsakkoord met een investeringsbeschermingshoofdstuk een effectief geschillenbeslechtsmechanisme (investor-state dispute settlement, ISDS) hoort. Ook de Europese Commissie en de andere landen, zoals Canada, VS, Japan, Singapore en India, waarmee de Unie vrijhandelsakkoorden aan het uit onderhandelen is of binnenkort gaat uit onderhandelen, zetten in op een effectief ISDS-mechanisme ter bescherming van hun investeerders. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de ISDS-regels zodanig geformuleerd worden dat alleen gegronde claims tegen staten doorgezet kunnen worden en de arbitragetribunalen bij de juiste interpretatie van de investeringsregels door de verdragspartijen geholpen worden. Telkens wanneer de Europese Commissie een voorstel doet aan de Raad tot besluit ter opening van onderhandelingen voor een investeringsakkoord, voert de Europese Commissie een analyse uit waarin de inhoud van het besluit uit politiek en economisch perspectief onderbouwd wordt.

Vraag

Wat zijn de juiste Investeringsbeschermingsstandaarden?

Antwoord

De verschillende beschermingsstandaarden voor investeerders worden niet door deze verordening maar in de investeringsakkoorden zelf vastgelegd. De voorgestelde verordening regelt uitsluitend de procedurele en budgettaire aspecten t.a.v. de vraag wie verweerder in een geschil is (de Unie of de lidstaat) en wie in welke situatie financieel aansprakelijk is. De beschermingsstandaarden voor investeerders, die uiteindelijk onderdeel van de investeringsakkoorden zullen zijn, worden enerzijds bepaald door de inzet van de Unie, die is gebaseerd op de praktijk van de lidstaten. Anderzijds zullen deze de eisen van de andere verdragspartij (bijv. Canada, VS, Singapore, Japan) weerspiegelen. De Unie kan niet zomaar haar eigen wensen aan andere landen opleggen. Bovendien dient de precieze inhoud van de investeringsbeschermingsstandaarden ook een weerspiegeling te zijn van het niveau van rechtsbescherming bij de andere verdragspartij.

In landen waar de rechtsbescherming in mindere mate gewaarborgd is, is het noodzakelijk om een hogere standaard van bescherming voor Nederlandse/Europese investeerders te bereiken. Voor Nederland is de uitgangspositie om op het hoogst mogelijke beschermingsniveau in te zetten en in samenwerking met de andere verdragspartij het juiste beschermingsniveau vast te stellen.